

**HSE Dublin àti South East
Social Inclusion Service**

Bí o bá n fẹ ànfààní sí àwọn ọjà wa tàbí
àkókò ẹkọ wa, jọwọ kàn sí wa.

Ímèèlì wa:
che.socialinclusion@hse.ie

Ìlera & Àlááfíà Àwọn Obìnrin

Ìtọ̀nà sí Ìlera Ìbálòpọ̀ àti Ìbíṃọ̀

HSE Dublin àti Ojúṣe Àkópọ̀ mò Àwujọ̀ ti Guusu-iwoorun

HSE Dublin àti South East Social Inclusion Service

Ìwé yíi jẹ èyà iṣẹ wa tó ní ẹ
pẹlú ẹkọ lórí iyì nkan-oṣù fún
gbogbo èniyàn.

**Period
Dignity
for all**

Bí a ti ní lo ìwé pélébé yíi

Jòwọ wo àwọn àsopọ tààrà tí
yòò mú ọ wá sí ojú ewé ayélujára
pẹlú àwọn àṣàyàn àlàyé àti àlàyé
bí a ti lè kàn sí àwọn àṣo tó ẹẹ
gbẹkẹlẹ fún àtìlẹyìn síwájú síi.

Àwọn ohun àmúlò
orí ayélujára

[www.hse.ie/eng/services/list/1/
lho/dublinse/social-inclusion-/](http://www.hse.ie/eng/services/list/1/lho/dublinse/social-inclusion-/)

Àwọn Ọrọ Ọlọgbón

Ọpọlọpọ àwọn ọrọ ọlọgbón ní ó wà
káàkiri inú ìwé pélébé yíi láti inú àwọn
ìwádíí onírúurú ohùn ní àwùjọ wa.

ONÍRÚURÚ OHÙN

Àwọn Àkóónú

Káàbò Ìfihàn	4
Ipa 1 Iyì Nkan-Oṣù	5
Ipa 2 Àyíḣ Àyíbò Nkan-Oṣù	7
Ipa 3 Ìlórún àti Ìlóràá	13
Ipa 4 Ìlera Ìbálòpò	16
Ipa 5 Àyẹwò	18
Ipa 6 Ìlórùnsí àti Ìwà Ipá Látàrí Ìbálòpò	20
Ipa 7 Àlàáfíà	25
Ipa 8 HSE Dublin àti South East Social Inclusion Service	26

Ìfihàn

Àwọn oníṣẹ́ Ìdarapọ̀ mọ̀ Àwùjọ́ ń ṣiṣẹ́ pẹ̀lú wọn sì ń ṣe ìtọ́jú àwọn ènìyàn àti ẹbí tó nílò ìmọ̀ àwọn akọ́ṣẹ́mọ́ṣẹ́ àti àtílẹ̀yìn àti tí ó lè tí nì ìrírí àkókò ìṣòro ní igbésí ayé wọn. À ń l àkàkà láti ṣe ìfúnni lókun àti mọ́ rírí gbogbo àwọn ènìyàn tí à ń bá ṣiṣẹ́ àti àwọn tó kàn sí wa.

À ń ṣiṣẹ́ pẹ̀lú onírúurú àkójopọ̀ àṣà aláràbarà bíi International Protection Applicants, àwọn ọmọ orílẹ̀-èdè Ukraine, Arinrinàjò àti àwọn àwùjọ Roma, àwọn tí ńjìyà ifiṣiṣẹ́ ibálòpọ̀ àti ìsìnú lówọ̀ àwọn Oníṣẹ́ aṣẹwó àti Agbénità, Àwọn aláìnílé, Àwọn tí ń lo egbògi olóró, àti àwọn àwùjọ LGBTQ+.

Fún àkànṣe iṣẹ́ yìí à ń gbájúmọ̀ àwọn àgbà obinrin àti ọdọ̀binrin tí ń kojú ọ̀ṣì nkan-ọ̀ṣù.

Àwọn àlàyé inú ìwé pélébé yìí lè wúlò fún àwọn ọdọ̀binrin àti àgbà obinrin, àti àwọn aparadà obinrin àti àwọn tí kò jẹ́ akọ̀ tàbí abo tí ń ṣe nkan-ọ̀ṣù.

Ìwé yìí yíò ṣe àgbéyẹ̀wò iye odún àwọn àgbà obinrin àti ọdọ̀binrin, àti àwọn ìdojúkọ̀ tí wọn lè kojú ní gbogbo ọjọ́ ayé wọn. Àwọn akọ́ṣẹ́mọ́ṣẹ́ àjọ bíi HSE A-Z, Tusla àti sexualwellbeing.ie ni ó ṣe àkójopọ̀ awọn àlàyé inú àkóónú yìí.

*Èdà orí ẹ̀rọ ìwé yìí wà lórí ojú ewé ayélujára Ìdarapọ̀ mọ̀ Àwùjọ́ pẹ̀lú àsopọ̀ tààrà ní lówọ̀lówọ̀.

Mo tiraka ní ilé èkọ́ gíga fún àwọn ọdún diẹ mo sì níláti gba àwọnohun àmúlò ọ̀fẹ́láti ilé èkọ́ gíga.

ÓṢÌṢẸ́

ONÍRÚURÚ OHÙN

Iyì Nkan-Oṣù

Orísun iyì nkan-oṣù wà nínú àwọn ẹ̀rì láti inú iṣẹ́ iwádíí jákèjádò tò fi idí rẹ́ múlẹ́ pé ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àgbà obìnrin àti ọ̀dọ̀bìnrin ni ń kojú ọ̀sì nkan-oṣù. Èyí tùmọ̀ sí pé wọn kò ní owó tàbí ànfààní sí àwọn ohun èlò, ààyè ìmọ̀tótó tàbí ẹ̀kọ́, tí wọn nílò fún iyì àti yíyàn tò jẹ́ mọ́ àwọn ohun èlò ìmọ̀tótó àti itọ́jú ara tí wọn nílò ní àwọn ‘àkókò nkan-oṣù’. Lára àwọn idènà sí òmìnira yíí ni àìsì ààbò ìṣuná, iyàṣọtọ́, fífi ni sáábẹ́ ijegàba àti iṣàkoóso nínú ilé àti beẹ̀beẹ́ lọ.

Ìgbàgbọ́ àṣà àti itijú máa ń sàbà ní ipa lóri ìgbé ayé àwọn àgbà obìnrin àti ọ̀dọ̀bìnrin, tí a kii sí gba ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ wọn láàyè láti mọ́ nípa àwọn àlàyé lóri àwọn nkan tò níí ẹ́ pẹ̀lú wọn.

Kíní à ń ẹ́ nípa Iyì Nkan-Oṣù?

Àwọn iṣẹ́ Ìdarapọ́ mọ́ Àwùjọ̀ tí HSE ń ẹ́ ipèsè àwọn ohun àmúlò, ẹ̀kọ́ àti ìlanilọ́yẹ́, láti ran àwọn àgbà obìnrin àti ọ̀dọ̀bìnrin lọwọ́ àti kún wọn lókun ní àárín gbogbo àkókò tí wọn lè bímọ́ láti ní ànànfààní sí àwọn ohun àmúlò pàtàkì wọnyí.

Period Dignity for all

HSE àti àwọn Àjọ Gbogboògbò miiran ti bèrẹ́ síí ẹ́ ipínfúnni **ọ̀fẹ́** àwọn ohun àmúlò nkan-oṣù fún àwọn tò nílò rẹ́rẹ́. A tún ń ẹ́ ipèsè àkókò ètò ẹ̀kọ́ fún àwọn tò nífẹ́ síí, kí a lè ní imọ́ síí kí a sì mú àwọn èrò òdì nípa nkan-oṣù kúrò!

Bí o bá ń fẹ́ láti ní ànfààní sí àwọn ohun àmúlò wa tàbí àwọn àkókò ẹ̀kọ́, jọwọ́ kàn sí wa lórin:

Ímèèlì wa:

che.socialinclusion@hse.ie

Ní àfikún sí àwọn ohun àmúlò, ó ẹ́ pàtàkì kí àwọn àgbà obìnrin àti ọ̀dọ̀bìnrin ní òyè àwọn àyípadà tò máa ń ẹ́lẹ́ àti àwọn ipènjà tò lè tẹ̀lẹ́ idàgbàsókè láti ọ̀mọ̀dé sí àgbàlagbà. Níní òyè àwọn àyípadà wọnyí (àti àwọn ipènjà tò lè tẹ̀lẹ́ ní ìgbàmíràn) lè jẹ́ kí àwọn àgbà obìnrin àti ọ̀dọ̀bìnrin mọ́ ibi tí wọn ti lè rí irànlọ́wọ́ bí wọn bá dojúko ipènjà. À ń fẹ́ láti ẹ́ àjọpín àlàyé yíí pẹ̀lú rẹ́

Àwọn èsì Ìwádìí òṣì nkan-oṣù ní orílẹ̀-èdè Ireland tó wà ní ìlẹ̀r 2022

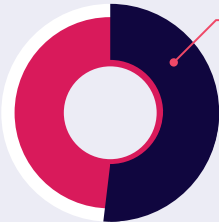
1 nínú 4

sọ pé àwọn ní ìrírí
irúfẹ̀ òṣì nkan-oṣù.

1 nínú 10

tí ní ìdojúkọ̀ pẹ̀lú iye
owó àwọn ohun àmúlò
nkan-oṣù, tàbí yí ohun
tí wọn ní lò padà nítorí
iye owó.

51%

sọ pé àwọn yí
àwọn ojúṣe òòjọ
wọn padà nítorí
nkan oṣù.

30%

tí gbàgbé láti mú iye ohun
àmúlò tí wọn ní lẹ́ sísí ibi
iṣẹ́/ilé ẹ̀kọ́ gíga/ilé ìwé tàbí
ìjádé. **14% àwọn tí ojọ orí
wọn tití kojá 25** sọ pé àwọn
tí gbìyànjú pẹ̀lú àwọn ohun
àmúlò tí kíí ẹ̀ fún nkan-oṣù
fún nkan-oṣù wọn.

Àyílo Àyíbo Nkan-oṣù

Yíyè ẹyin

Nígba tí ọmọdébinrin bá ti bàlágà, àkókò ìdàgbàsókè tí ọmọ máa ní ní ìrírí àwọn àyípadà nínú àgọ ara àti nínú omi ara èyí tó jẹ àmì àyípadà sí àgbàlágba, tí yíò sì bèrè síí yé ẹyin. Àkókò tí ẹyin obinrin tó ti tó àkókò máa ní jade láti inú ọkan nínú àwọn ilé ẹyin obinrin niyí. Àwọn ilé ẹyin yíí jẹ ẹyà ara ibimọ obinrin méjì tó wà ní déédé ibi egungun ibàdí. Bí ẹyin obinrin yíí ba gba ọrà lára àtọ ọkúnrin bí ó ti ní sọkalẹ inú okùn àlómọ ilé ẹyin, ilóyún yìò ṣẹlẹ. Ẹyin tó ti gba ọrà yíí yìò lẹ mọ inú ilé ọmọ. Bí ẹyin nàà kò bá gba ọrà, awọ inú ilé ọmọ (endometrium) yìò bó ní àkókò nkan-oṣù.

Ṣíṣe Nkan-Oṣù (Nkan-Oṣù)

Ṣíṣe nkan-oṣù jẹ apa kan nínú àyílo àyíbo nkan-oṣù obinrin tó jẹ àkókò tí awọ inú ilé ọmọ (endometrium) máa ní bó. Èyí máa ní wáyé ní gbogbo àkókò ṣíṣeéṣe ibimọ obinrin. Pẹlú àyílo àyíbo oṣooṣù, endometrium máa ní pèsè ara rẹ sílẹ láti ẹ̀ ẹ̀tọ́jú ọmọ. Àpòsìi oestrogen àti progesterone máa ní jẹje kí awọ ara ilé ọmọ túbọ nípon síí. Bí gbígba ọrà kò bá wáyé, endometrium yíí pẹlú èjẹ àti ikun láti enu ọ̀nà ilé ọmọ àti ọ̀bò ní ohun tí máa ní jade gégé bíi nkan-oṣù.

Àkókò nkan-oṣù máa ní sàbà jẹ ọjọ 2 sí 7. Èjẹ ṣíṣe nàà máa ní pọ̀ jùlọ láàárín

ọjọ 2 àkọkọ. Àyílo àyíbo nkan-oṣù máa ní sàbà wáyé ní àárín ọjọ 28 tí ẹyin yíyè sì máa ní wáyé ní ọjọ 14. Bíótílẹjẹpé ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ obinrin nil àyílo àyíbo rẹ máa ní jù bẹ̀ẹ̀ lẹ̀ tàbí kúrú sí èyí. Àyílo àyíbo yíí máa ní bèrè pẹlú ọjọ àkọkọ nkan-oṣù kan tí ó sì máa ní parí ní ọjọ kan sí ibèrè àyílo àyíbo miiran. Àkókò ilọràà jùlọ obinrin ni àárín ọjọ 12-16 àyílo àyíbo nkan-oṣù rẹ.

Kò sí ọjọ orí kan pàtọ tí nkan-oṣù máa ní bèrè àwọn ọ̀dọ̀binrin sì máa ní ní ìrírí ṣẹ̀lẹ̀ àyípadà yíí ní ọjọ orí ọ̀tọ̀tọ̀. Ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ èniyàn èyí máa ní wáyé ní àárín ọjọ orí 9 àti 13. Òmíràn lè ṣàájú àkókò yíí tàbí pẹ̀ jù bẹ̀ẹ̀ lẹ̀ sùgbọ̀n èyí nílò àyẹ̀wò. Kàn sí G.P. rẹ̀ bí o bá ní àwọn àkólékàn kankan.

A gbọdọ̀ jẹ́ kí àwọn obinrin ní iyì ní àkókò nkan-oṣù wọn.

ÌBÈWÈ ÌDÁABÒBÒ ILÈ ÒKÈÈRÈ

ONÍRÚURÚ OHÙN

Àyílo Àyíḃò Nkan-oṣù tèsíwájú

Àwọn ohun àmúlò nkan-oṣù

Àwọn ohun àmúlò nkan-oṣù máa ní gba èjẹ tó bá jáde ní àkókò nkan-oṣù rẹ.

Oríṣi ohun àmúlò méjì ni;

- **Páàdì nkan-oṣù** - jẹ ohun èlò tí ní fa nkan mu tí yíò fa àwọn nkan olómi mumú. Páàdì máa ní wá ní orísirísi ìwọn, kí o lè yan èyí tó bá ṣàṇ rẹ mu bóyá pípọ̀ níní tàbí díẹ.
- **Támọ̀pọ̀nù** - jẹ àkànpọ̀ òwú kékeré tí à ní fí sí inú òbò. Oríṣi támọ̀pọ̀nù méjì ló wà - èyí tó ní ọwọ̀ àti èyí tí kò ní ọwọ̀.
- **Ife nkan-oṣù** - jẹ ohun miiran tí a lè lò dípò páàdì àti támọ̀pọ̀nù. Ife náà jẹ èyí tí a ṣe pẹ̀lú sílìkọ̀nnù (ohun èlò tó fí ara wé rọ̀bà) a sì máa ní fí sí inú òbò. Ife nkan-oṣù máa ní gba èjẹ sínú dípò fifáá mumú. A máa ní sọ páàdì nkan-oṣù àti támọ̀pọ̀nù nù lẹ́yìn lílò sùgbọ̀n a lè fọ ife nkan-oṣù kí a sì tún un lò.
- **Pátá nkan-oṣù** - jẹ àwòtẹ̀lẹ̀ tí a tẹ̀ nínú tó sì ṣéé fọ̀. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ obinrin ní lo àwọn ohun àmúlò tó wà ní àrọ̀wọ̀tọ̀ bíi pátá tó sì bá wọn lára mu.

Premenstrual Tension/Syndrome (PMT/PMS)

Àyípadà sí àwọn ìwọn hò móònnù ní àgọ̀ ara lè fa àwọn àyípadà nínú àgọ̀ ara àti ìmọ̀lára. Èyí ní a mọ̀ sí PMS (premenstrual syndrome) tàbí PMT (premenstrual tension). Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àmì àrùn PMS ló wà, sùgbọ̀n àwọn àmì tó wọ̀pọ̀ ní;

- inú kíkún
- ọmú tí rí ro ní
- àwọn àyípadà ìrísí
- ìkórira
- awọ ara kànákiní tàbí irun olóòrọ̀
- àìnífẹ̀ sí ìbálòpọ̀ mọ̀

Àwọn àmì yìí máa ní sàbà dínkù bí nkan-oṣù náà bá ti bèrẹ̀br yíò sì pòórà lẹ́yìn ọ̀jọ̀ díẹ̀ lẹ́yìn náà. Kí ṣe gbogbo obinrin tó ní nkan-oṣù ló ní PMS.

Ìrora nkan-oṣù

Ìrora nkan-oṣù lè wọpọ ó sì lè jẹ lára àwọn ìrírí àyílọ àyíbọ nkan-oṣù. Ọpọlọpọ obinrin ló máa ní ní ìrírí rẹ ní àkókò kan tàbí òmíràn nínú igbésí ayé wọn. Ó máa ní ẹ ni bíi inú rírun tó le pọnrọn ní ìsàlẹ̀ ikùn, èyí tó lè tàn lọ sí èyìn àti itan. Ìrora náà lè wá ní kíkankíkan. Nígba míràn ìrora náà lè má lera púpọ̀ sùgbọn kó pépẹ̀lu. Ó ẹ̀ pàtàkì láti kàn sí dọkítà rẹ̀ bí ìrora nkan-oṣù rẹ̀ bá ní ẹ̀ idíwọ̀ fún àwọn ojúṣe òòjọ̀ rẹ̀ kí wọn lè ẹ̀ iwádíí irúfẹ̀ ìṣòro tó lè fa èyí kí wọn sì gbà ọ̀ ní ìmọ̀ràn ọ̀nà àti dín ìrora náà kù.

Fún àlàyé síwájú síí lórí ọ̀nà àti ẹ̀ ìtọ́jú ìrora nkan-oṣù tẹ̀ àṣopọ̀ tààrà yíí;

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www2.hse.ie/conditions/period-pain/

Àwọn àyípadà nínú nkan-oṣù rẹ̀

Nkan-oṣù rẹ̀ lè yípadà nítorí onírúurú àwọn nkan láààrin igbé ayé ìbíṃọ̀ rẹ̀. Lára àwọn èrèdí yíí jẹ̀ déédéé, síbẹ̀síbẹ̀ ó yẹ kí o lọ fún igbaninímọ̀ràn lẹ́wọ̀le GP tàbí akọ̀ṣẹ̀mọ̀ṣẹ̀ ọ̀ṣìṣẹ̀ ìlera bí o bá ní ìrírí;

- Èjẹ̀ ẹ̀ṣe lẹ́yìn nkan-oṣù, lẹ́yìn ìbálòpọ̀, tàbí lẹ́yìn tí ojọ̀ orí ìbíṃọ̀ bá ti kojá
- Nkan-oṣù tí kò ẹ̀ déédéé
- Èyíkéyíí àìṣedéédéé tó ní kan ọ̀ ní omi inú

GP rẹ̀ tàbí akọ̀ṣẹ̀mọ̀ṣẹ̀ ọ̀ṣìṣẹ̀ ìlera yíò ẹ̀ iwádíí okunfà rẹ̀ yíò sì sọ̀ ìtọ́jú tó yẹ fún ọ̀.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www2.hse.ie/conditions/stopped-or-missed-periods/

Ní igbà tí à ní dàgbà, ojú máa ní tí wá wọn sì máa ní kilò fún wawá nípa síṣọ̀rò nípa nkan-oṣù. Ó sì ní yà mí lẹ́nu wípe a lè sọ̀rò nípa rẹ̀/jíròrò nípa rẹ̀ ní gbangba.

ÌBÈWÈ ÌDÀÀBÒBÒ ILÈ ÒKÈÈRÈ

ONÍRÚURÚ OHÙN

Àyílo Àyíbo Òkan-oṣù tètíwájú

Ò NÍ SÚNMỌ ÒKAN-OṢÙ RẸ TÓ KẸYÌN

Perimenopause/menopause

Òkan-oṣù rẹ yìò tètíwájú títí tí àkókò ìbímọ rẹ yóò fí kọjà. Àkókò ìbímọ kọjà níwòn ìgbà tí o kò bá tí ẹ òkan-oṣù fún bíi oṣù 12 nítòrí ọjọ orí. Èyí sáà maa n ẹlẹ nígbà tí o bá tí tó ọpín ọjọ orí 40 sí 50. Ọpọlọpọ obinrin ní yìò ní àwọn àmì kan ní àkókò ọpín àkókò ìbímọ àti perimenopause. Bí àwọn àmì wọnyí yìò tí pẹ sí àti bí yìò tí lera sí lẹ yàtọ láti obinrin sí obinrin

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www2.hse.ie/conditions/menopause/

Àwọn àmì yìí lẹ bẹrẹ ní bíi ọdún 7 kí òkan-oṣù tó dẹkun. Èyí ní a mọ sí perimenopause. Àwọn àmì nàà lẹ tètíwájú fún ìgbà diẹ lẹyìn tí òkan-oṣù bá dẹkun. Ọpọ àwọn àmì nàà maa n pẹ fún ọdún 4 lẹyìn òkan-oṣù rẹ tó kẹyin. Şùgbón 1 nínú ẹni 10 lẹ ní àwọn àmì yìí fún ọdún 12.

Àwọn àyípadà ní àárín perimenopause.

O lẹ ẹ àkíyèsí àyípadà diẹ nínú àkókò òkan-oṣù rẹ. O lẹ bẹrẹ sí ní iṣàn ẹjẹ tó kéré jojo tàbí pọ jojo ní àkókò òkan-oṣù rẹ. Ó lẹ ní ipa lórí bí òkan-oṣù rẹ tí n lẹ sí - o lẹ bẹrẹ sí ní ní gbogbo ọsẹ 2 tàbí 3. Şíṣe sẹgesẹge òkan-oṣù lẹ wọpọ -

o lẹ má ní fún ọpọlọpọ oṣù nígbàmíràn. Bí òkan-oṣù rẹ bá n ẹ sẹgesẹge, o lẹ yẹ wò bóyá o tí lóyún bóyá o ní ìbálòpọ ní àì lẹ idààbòbò.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
[www2.hse.ie/conditions/
contraception-and-menopause/](http://www2.hse.ie/conditions/contraception-and-menopause/)

Àwọn àmì tó wọpọ

Àwọn 8 nínú obinrin 10 ní ó maa n ní àwọn àmì fún àkókò diẹ kí òkan-oṣù wọn tó bẹrẹ àti lẹyìn tó bá parí. Èyí lẹ ní ipa pàtàkì fún àwọn obinrin míràn. Bí o bá ní ìrírí ọpín àkókò ìbímọ lójíjì, àwọn àmì rẹ lẹ burú púpọ síí. Bí ọpẹrẹ, látàrí itọjú ààrùn ẹjẹrẹ tàbí iṣẹ abẹ láti yọ ilẹ ẹyin obinrin rẹ kúrò.

Lára àwọn àmì tó wọpọ ní:

- Ooru ọjìjì, ọ̀ògùn ọ̀ru, àìrì oorun sùn, ààrẹ, àìlókun
- ìrẹwẹ̀sì tàbí àníyàn
- iṣòro àìníyẹ̀ tàbí àìlẹ̀fọ̀kànsí, ẹ̀fọ̀rì
- àyà jìjá (ọkàn tí n lù ní lémọlémọ tàbí ọkàn tí n lù kíkìkì)
- Àwọn UTI tí n padà wá léaléra (ààrùn inú ọ̀pọ̀ itọ̀)
- àdínkù iṣàn, ara ìrora oríkẹ́ àti ara ríro
- sísanra

Àkoókò tó ye kí o wá ìrànlowó

 Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
[www2.hse.ie/conditions/menopause/
menopause-treatment/](http://www2.hse.ie/conditions/menopause/menopause-treatment/)

 Àwọn ohun wònyí ni o lè ṣe
www2.hse.ie/conditions/menopause/things-you-can-do/

 Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
[www2.hse.ie/conditions/
postmenopausal-bleeding/](http://www2.hse.ie/conditions/postmenopausal-bleeding/)

Àwọn okùnfà tó wópò jùlọ níní;

Endometrial atrophy – irèdòdò àti fífẹ́lẹ́ ògiri inú ilé ọmọ látàrì àdínkù hò móònú oestrogen

Endometrial hyperplasia – ògiri inú ilé ọmọ tí ń níyọ̀n síí látàrí sísanra lápọ̀jù, ìwọ̀n homóònú tàbí èyí tí kò fi bèẹ̀ wọ̀pọ̀, ìtọ́jú ìrọ̀pò hòomóònú (HRT) ń se okùnfà rẹ̀

Ní àwọn àkókò tí kò wọpọ, okùnfà èjẹ
şışe lẹyìn idádúró ñkan-oşu lè jẹ jejeje bí
jejeje inú ilé omo tàbí ti ilé eyin obìnrin.

 Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www2.hse.ie/conditions/ovarian-cancer/

Àwọn àgọ iwòsàn inú

Àwọn àgọ iwòsàn inú tí èniyàn tí lè fúnra rẹ lọ gba itọjú wà ní orílẹ̀ èdè Ireland. Lára àwọn àyèwò tó wà ní àrọwọ́tọ́ ní àwọn àgọ iwòsàn yíí ní pelvic ultrasound, diagnostic hysteroscopy, àti endometrial biopsy.

Àwọn àgọ iwòsàn yíí wà ní Coombe, ní National Maternity Hospital, Mayo, Cork, Galway, ní Rotunda, Letterkenny, àti ní Waterford. Idásílẹ̀ àfikún àwọn àgọ iwòsàn wọnyí jákèjádò orílẹ̀-èdè ní lọ lẹwọ́.

Ọ̀nà àti tọ́ka ẹ̀ni sí àwọn àgọ iwòsàn yíí jẹ́ nípasẹ̀ GP rẹ, tàbí nípasẹ̀ ẹ̀ka ilẹ̀ iwòsàn (èyí tí ń ẹ̀se itọ́jú àwọn olómọ wẹ́wẹ́ tàbí tí kíí ẹ̀se tí àwọn olómọ wẹ́wẹ́). Bí o bá ní àwọn ifiyesi kankan nípa itọ́jú inú, má ẹ̀yàmejì láti kàn sí GP rẹ́ kí o sì wá àlàyé nípa itọ́jú to ẹ̀se déédé fún ọ.

Bí (àwọn àbúrò mi) tí ń dàgbà sí ihùwàsí wọn yípadà wọn tí ní òye sí wọn kí sá fún páli àkànpo òwú mó.

ÌBÈWÈ IDÁABÒBÒ ILÈ ÒKÈÈRÈ
ONÍRÚURÚ OHÙN

Àwọn àmì tí àwọn dọ́kítà ọ̀kúnrin kíi kọ ibi ara sí. Wọn sọ fún mi wípé mo ní endometriosis - leyin ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ọ̀sù irora. Nítorípé mo já wọn níyàn kí wọn ẹ̀se iwádíí yíí.

EGBẸ̀ ÀWÚJỌ LBTQ+
ONÍRÚURÚ OHÙN

Mo jẹ́ ẹ̀ni tó ń ní ibálòpọ̀ pẹ̀lú ọ̀kúnrin àti obìnrin ó sì yá mi lára láti sọ̀rọ̀ nípa ìnkàn-ọ̀sù níní. Àwọn ohun kan wà tí kò bá níní lára mu sùgbọ̀n níní aya àti ọ̀mọ̀bìnrin àti síṣe àjọpín àwọn ohun àmúlò ń fa irẹ̀pọ̀.

EGBẸ̀ ÀWÚJỌ LBTQ+
ONÍRÚURÚ OHÙN

Ìlójún àti Ìlóràá

Níní oyún

Şíşe àkíyèsí àkókò tí o lè lójún (àkókò ìlóràá jùlò rẹ) lè nira. Ó máa n wáyé ní àkókò tí o bá n yé eyin rẹ, èyí tó jẹ bíi ojọ 12 sí 16 kí nkan oşu rẹ tó kàn tó wáyé.

Síbésíbe, àtọ lè wà láàyè nínú àgọ ara obinrin fún àwọn ojọ díẹ kí eyin yíyè tó wáyé. Eyin náà lè gba ọrá ní wákàtí 12 sí 24 lẹyin yíyè. Nítorínàà ibálòpọ láisi ààbò, şáájú tàbí lẹyin eyin yíyè lè fa oyún.

O kò lè lójún bí o kò bá yé eyin. Àwọn ìlàà ìdèàà oyún kan máa n şíşe nípa dídèàà eyin yíyè. Bí àpẹẹrẹ, egbògi idèàà oyún oníkóro, adèàà oyún alálẹmọra, àti abẹrẹ adèàà oyún.

Mo lérò pé igbà tí wọn bá n gbìyànjú láti lójún tàbí yẹ àyílọ àyíbọ nkan-oşu nikan ni àwọn ọkùnrin máa n kọ nípa rẹ.

óşíşe

ONÍRÚURÚ OHÚN

Àwọn àyẹwò oyún

Şíşe àyẹwò ni ọnà tó dájú jùlò láti mọ báyá o lójún.

O lè şe àyẹwò ní ọpọlọpọ ilé itajà oògùn àti àwọn ilé itajà ríla.

O tún lè şe àyẹwò lódọ GP rẹ tàbí àgọ iwòsàn ifètòsòmọbíbí ní àgbègbè rẹ. O lè nílò láti san owó bí o kò bá ní kààdi ilera.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára

www2.hse.ie/pregnancy-birth/scans-tests/pregnancy-tests/

www2.hse.ie/pregnancy-birth/trying-for-a-baby/

www2.hse.ie/pregnancy-birth/keeping-well/health-lifestyle/adjusting-to-pregnancy/

DÍDÈÀ OYÚN TÍ O KÒ RÒ TẸẸ

Ìdèàà oyún

Bí o bá ti bẹrẹ síí ní ibálòpọ, ó şe pàtàkì kí o lo irúfẹ idèàà oyún kan tàbí òmíràn láti yera fún oyún àiròtẹlẹ. GP rẹ tàbí àgọ ilera ifètòsòmọbíbí lè ràn ọ lẹwọ láti yan ìlàà ìdèàà oyún tí yíó bá ilera àti işesí rẹ muMu.

Ìlórùn àti Ìlóràà tẹ̀síwájú

Ìdènà oyún ọfẹ

Ìdènà oyún ọfẹ wà fún àwọn ọdọ̀bínrín àti àgbà obínrín, àti àwọn aparadà obínrín àti àwọn tí kò jẹ akọ tàbí abo, gbogbo èniyàn tó bá tí bá àmúyẹ mu. A lè fún ní ní èyí ní àwọn ibi itajà oògùn tí ní kópa. O kò nílò láti tọ GP rẹ lẹ fún iwé egbògi.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
sexualwellbeing.ie/sexual-health/contraception/free-contraception/

Ìdènà oyún pàjáwírì

- Ìdènà oyún pàjáwírì jẹ àfikún ìdènà oyún. O lè lo ìdènà oyún pàjáwírì láti dènà oyún àiròtẹlẹ lẹyin ibálòpọ láísí ààbò, tàbí bí ilàà ìdènà oyún rẹ bá kùnà (bí àpẹẹrẹ, bí rọbà idáàbòbò bá yọ tàbí o kò lo ọ̀diwọ̀n egbògi kan).
- O lè yàn nínú àwọn àṣàyàn ìdènà oyún pàjáwírì méjì: Egbògi ìdènà oyún pàjáwírì oníkóró (ECP), oríṣi egbògi yíi méjì ló wà, ọkàn tí o ní ló láti ló ní àárín wákàtí 72 lẹyin ibálòpọ, àti èyí tí o sì lè ló láàárín wákàtí 120. Kòlì (tí a tún mọ̀mú sí post-coital IUCD) tí o lè ló láàárín ọjọ 5.

ÀTILÉYÌN FÚN OYÚN ÀIRÒTẸLẸ ÀWỌN IṢẸ

Oyún àiròtẹlẹ lè fa ipòrúuru ọkàn àti idààmú. O lè ní oríṣiríṣi àwọn imọlára líle nípa oyún rẹ.

Àwọn Àṣàyàn Mì jẹ orí ọpọ ipè irànlọwọ ọfẹ tí HSE ní ẹe agbátẹrù rẹ. Ó ní pèsè àlàyẹ àti igbaninimọràn láísí idálẹbbi fún ẹnìkẹni tó bá ní oyún àiròtẹlẹ.

Ojú ewé ayélujára tití Àwọn Àṣàyàn Mì tún ní:

- Ààyẹ ibánisọrọ tààrà lórí ayélujára fún àlàyẹ àti àtilẹyin
- Ṣàwárí ibánisọrọ ojúkojú
- Ṣètò àkókò igbaniníyànjú

Ọpọ ipè irànlọwọ yí lè pèsè àlàyẹ àti àtilẹyin tí o nílò lórí gbogbo àṣàyàn rẹ, èyí tó pèlú:

- Itẹ̀síwájú àtilẹyin oyún
- Iṣẹ́ iṣẹ́yún

Ago Ipè Ọfẹ Àwọn Àṣàyàn Mì
1800 82 80 10

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www2.hse.ie/services/unplanned-pregnancy/support-services/

Ìtọ́jú àìróyún láti ipasẹ̀ HSE.

Ìtọ́jú láti ọwọ́ àwọn akọsẹ́mọ́sẹ́ wà láti ràn ọ lẹ́wọ́ pẹ̀lú ìlọ́yún nípasẹ̀ àwọn ibi ìtọ́jú àgbègbè.

Olùkànsí rẹ ní ibi ìtọ́jú ìlọ́yún àgbègbè lè gbà ọ ní ìmọ̀ràn yìí bí:

- ìwọ̀ tàbí ẹnìkẹ̀jì rẹ kò lóyún lẹ́yìn àwọ̀ ìtọ́jú ìlọ́yún mǐràn
- àyẹ̀wò fi hàn pé ìtọ́jú yìí lolọ̀ nìlò

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www2.hse.ie/conditions/fertility/treatment/

*Mo wá rí ọ̀dọ́kítà, èrò náà
ní wípé ìlọ̀rǎǎ kò ní jámọ́
ohunkóhun (nítorípé n kò kír
ní ìbálòpọ̀ ọ̀kunrin sí obìnrin)
Mo níláti mú ẹ̀nu bàá Fún
àkàwé arábirin mi jẹ́ ẹ̀ni
tí n ní ìbálòpọ̀ akọ sí abo,
ẹ̀yí sì jẹ́ àkòrí jíròrò.*

EGBẸ̀ ÀWÚJỌ LBTQ+

ONÍRÚURÚ OHÙN

Onírúurú ìtọ́jú

Irúfẹ́ àwọn ìtọ́jú ọ̀jọ̀gbọ́n tí o lè rí gbà ní àwọn ibi ìtọ́jú àgbègbè níní:

- **IVF** - nígbà tí a bá fi àtọ̀ fún ẹ̀yin ní ọ̀rá nínú iyàrá ìmọ̀ jìnlẹ́ láti şẹ́dà ọ̀lẹ́ inú. Wọn óó sì fi ọ̀lẹ́ inú tó dárá jùlọ̀ sí inú ilé ọ̀mọ́. Bí àwọn ọ̀lẹ́ inú tó dárá mǐràn bā wà, wọn lè fi wọn sí inú yín yín fún ilò ọ̀jọ́ iwájú.
- **Intracytoplasmic sperm injection (ICSI)** - jẹ́ irúfẹ́ IVF kan ní ibi tí a ti n fi abẹ́rẹ́ tẹ̀ àtọ̀ tààrà sí inú ẹ̀yin.
- **Intrauterine insemination (IUI)** - jẹ́ irúfẹ́ ìbálòpọ̀ àtọ̀wọ́dà. Wọn yìò pèsè àtọ̀ ní inú iyàrá ìmọ̀ jìnlẹ́ lẹ́yìn náà wọn yìò sì fíí sínú ilé ọ̀mọ́.

*Mo mọ́ ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn oní
ìbáşẹ̀pọ̀ akọ sí akọ àti abo sí
abo tó n fẹ́ láti ní ọ̀mọ́ àti ẹ̀bí
tiwọn, ẹ̀tọ́ jìjẹ́ ọ̀bí şe pàtàkì.*

EGBẸ̀ ÀWÚJỌ LBTQ+

ONÍRÚURÚ OHÙN

Ìlera Ìbálòpọ̀

Àwọn Ààrùn Ìbálòpọ̀

Ààrùn Ìbálòpọ̀ (STI) jẹ àrùn tí a lè kó láti inú ìbálòpọ̀ pẹ̀lú ẹnì tó ní ààrùn náà

Báwo ni mo ẹ̀ lè dènà àwọn STI?

Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ààrùn ìbálòpọ̀ ní a máa ń kó láti ara ẹnìkan sí òmíràn nípa ìbálòpọ̀ láti ẹnu, ìdí tàbí òbò láì lólọ̀ rọ̀bà idáàbòbò. A máa ń kó àwọn ààtùn ìbálòpọ̀ kan láti fífi ara kan ara.

Lílo rọ̀bà idáàbòbò ní ọ̀nà tó tọ̀ àti ní gbogbo ìgbà lè dín ewu kíkọ STI kù.

Bí iwọ̀ tàbí ẹnìkẹ̀jì rẹ̀ bá ní èyíkẹ̀yí àmì ààrùn, ọ̀gbẹ̀ tàbí egbò ní abẹ́, máṣe ní irúfẹ́ ìbálòpọ̀ kankan pẹ̀lú wọn, pẹ̀lú ìbálòpọ̀ láti ẹnu tí títí a fi ẹ̀ àyẹ̀wò fún ọ̀ títí a sì tọ́jú rẹ̀.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára

www.sexualwellbeing.ie/sexual-health/sexually-transmitted-infections/

Ó yẹ kí o gbèrò láti ẹ̀ àyẹ̀wò fún STI

Bí o bá ní ẹnìkẹ̀jì titun, ó jẹ èròngbà tó dára kí èyìn méjèèjì lọ̀ fún àyẹ̀wò STI.

O lè má ní àwọn àmì ààrùn kankan, tàbí mọ̀ wípẹ̀ o ní STI

Bí àyẹ̀wò bá fihàn pé o ní STI, ó ẹ̀ pàtàkì kí o parí itọ́jú náà kí ẹnìkẹ̀jì rẹ̀ náà sì lọ̀ fún àyẹ̀wò, bí ó bá ài nílò kí ó gba itọ́jú kí ẹ̀ tún tẹ̀síwájú ìbálòpọ̀.

Bí o bá ní àwọn àmì ààrùn STI tàbí o nílò àtìlẹ̀yìn kíákíá, kàn sí àgọ̀ ìlera STI rẹ̀ tàbí GP. Láti mọ̀ àgọ̀ iwòsàn ọ̀fẹ́ HSE STI ẹ̀ àbẹ̀wò sí:

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára

www.sexualwellbeing.ie/sexual-health/hse-sti-services-in-ireland.html

Àyẹ̀wò STI ọ̀fẹ́ ní ilé náà wà nípasẹ̀ HSE.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára

www.sexualwellbeing.ie/sexual-health/sexually-transmitted-infections/sti-testing/home-sti-test/

Ìbálòpọ̀ aláiléwú

A gba ìyànjú lílo rọ̀bà ìdààbòbò láti dèná ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwọn ààrùn ìbálòpọ̀ àti HIV bí a bá lòó bí ó ti tọ̀.

Rọ̀bà ìdààbòbò ọ̀de máa ń bo okó a sì lè lòó fún ìbálòpọ̀ pẹ̀lú ẹ̀nu (ẹ̀nu sí okó), ọ̀bò àti ti ihò idí.

Rọ̀bà ìdààbòbò ti inú máa ń bo inú ọ̀bò a sì lè lòó fún ìbálòpọ̀ pẹ̀lú ọ̀bò.

Ìdààbù eyín jẹ́ rọ̀bà onígún mẹ́rin tí à ń fi bo ọ̀bò tàbí idí ní àkókò ìbálòpọ̀ pẹ̀lú ẹ̀nu (ẹ̀nu sí ọ̀bò tàbí ẹ̀nu sí idí) Bí ẹ́ bá ń lo àwọn ohun ìṣeré ìbálòpọ̀, ríi dájú pé o kò ṣe àjọpín rẹ́ ní àì; fọ́ọ́ dádádára lẹ́yin gbogbo lílò rẹ́ kọ̀kọ̀nkikan, àti lílo rọ̀bà ìdààbòbò titun fún ilò kọ̀kọ̀n.

Ìbáṣepọ̀ àwọn Lesbian, Bisexual àti Queereeru (LBQ)

Àsọpọ̀ tààrà tó wà ní isàlẹ̀ yíi ṣe àlàyé onírúurú àkòrí nípa ìbálòpọ̀ àwọn obinrin Lesbian, Bisexual àti Queer (LBQ). Èyí jẹ́ ohun àmúlò pàtàkí tí ó sì ṣe àlàyé àìmọ́ nípa àwọn LBQ ìbáṣepọ̀ wọn àti ìgbé ayé ìbálòpọ̀ wọn.

Gba àwọn ohun àmúlò sílẹ̀
www.sexualwellbeing.ie/for-professionals/supports/resource-for-working-with-lesbian-bisexual-queer-women/

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www.linc.ie/health/

Àwọn ohun àmúlò fún àwọn ọ̀bí/alábojútó

Ojú ewé ayélujára www.sexualwellbeing.ie ní àwọn àlàyé ìbáṣepọ̀ àti ti ilera ìbálòpọ̀ fún àwọn ọ̀bí/alábojútó. Ó ní àwọn iwé pélébẹ́ ní tẹ̀lẹ̀ ń tẹ̀lẹ̀ fún àwọn ọ̀bí àwọn ọ̀mọ́ láti 4-18, pẹ̀lú àwọn fídíò fún àwọn ọ̀bí àwọn ọ̀mọ́dẹ́.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www.sexualwellbeing.ie/for-parents

Mo máa ń jẹ́ pupa nígbà tí mo bá ń sọ fún wọn (àwọn ọ̀mọ́dẹ́) pé kí wọn wọ johnny, nítorínáà, n kǐ tiraka nígbàmíràn.

ÓṢÌṢẸ̀

ONÍRÚURÚ OHÙN

Àyèwò

Àyèwò ojú ọ̀nà ilé ọ̀mọ

Àyèwò ojú ọ̀nà ilé ọ̀mọ jẹ àyèwò ọ̀fẹ́ láti wo ìlera ẹnu ọ̀nà ile ọ̀mọ. Ojú ọ̀nà ilé ọ̀mọ ni ọ̀nà tó wọ inú ilé ọ̀mọ.

Kíi ẹ̀ ẹ̀ àyèwò fún jejeṛẹ, àyèwò láti ríi bóyá o wà ní ewu níní ààrùn jejeṛẹ ní.

Bí o bá ní ojú ọ̀nà ilé ọ̀mọ, o lè ní jejeṛẹ. 9 nínú 10 àwọn àrùn jejeṛẹ yíi ni irúfẹ́ kòkòrò afàisàn human papillomavirus (HPV) ń fà. HPV máa ń tán káàkiri nípa èyíkéyíi ìbálòpọ̀ ọ̀kúnrin tàbí obinrin.

HPV tí kǐi lọ ní à ń pè ní persistent HPV. Èyí lè fa àwọn àyípadà sí ara ojú ọ̀nà ilé ọ̀mọ bí àkókò tí ń lọ.

Sùgbọ́n HPV nìkan kọ́ko ní ń fa jejeṛẹ yíi. O lè ní jejeṛẹ yíi bí o kò bá tii ní ìbálòpọ̀ rí.

Láti ọ́jọ́ orí 25, o nílò láti ẹ̀ iforúkọ̀sílẹ̀ pẹ̀lú àyèwò jejeṛẹ yíi ní orí ayélujára kí o sì sètò àyèwò tírẹ̀.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www2.hse.ie/conditions/cervical-screening/why-go/what-cervical-screening-is/

HPV

À ń ẹ̀ àjẹsára HPV nípasẹ̀ ètò ilé iwé.

Ìkọ̀lù ààrùn HPV lè fa jejeṛẹ:

Ẹnu ọ̀nà ilé ọ̀mọ, ètè òbò (ààyè àyíká ẹnu òbò), òbò, ihò ìdí, oropharynx (ààyè ọ̀nà ọ̀fun léyìn ẹnu), okó.

Ìkọ̀lù ààrùn HPV tún lè fa wọnwon abẹ́ lára àwọn ọ̀kúnrin àti àwọn obinrinrin. Àjọ Ìlera Àgbáyé (WHO) sọ pé àjẹsára HPV jẹ aláìléwu. Bí o bá ní àwọn ibèèrè nípa àjẹsára HPV, bá ọ̀sìṣẹ́ ìlera tí o lè fi ọ̀kàn tán bíi GP rẹ̀ sọ̀rọ̀se.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www.hse.ie/eng/health/immunisation/pubinfo/schoolprog/hpv/

Mo ní àyèwò mi àkókò ní ọ̀mọ ọ̀dún 25. Dọ́kítà náà dára sí mi púpọ̀.

OMỌ ẸGBẸ ÀWUJỌ ARÌNRÌNÀJÒ

ONÍRÚURÚ OHÙN

Àlàyé nípa àyèwò ọmú

Àyèwò ọmú máa ní rantàn ni lẹwọlẹ láti tètè ẹ ẹwáńí ààrùn jejeṛẹ kó tó di nílá. Bí a bá tètè ẹ ẹwáńí rẹ, ó rọrùn láti tọjú rẹ, pẹlú ẹ́ṣeẹṣe iwòsàn.

Àyèwò ọmú ní ẹ pẹlú mammogram, àwòrán inú ọmú, tí à n ló láti ẹ ẹwáńí jejeṛẹ inú ọmú nígbà tó ẹ kéré púpọ láti rí tàbí ní ìmọlára rẹ.

Àyèwò ọmú máa ní wáyé ní àwọn àgọ iwòsàn Àyèwò Ọmú tàbí ibi àyèwò alágbèéká; Tàbí GP ẹ lè rán ọ lọ sí ọdọ àwọn ọjọgbọn àgọ itọjú jejeṛẹ ọmú.

Wàá rí iwé gbà láàrín ọṣẹ 3 lẹyin mammogram ẹ pẹlú èsì àyèwò ẹ. GP ẹ náà yíò gba ẹdà èsì àyèwò ẹ.

Ní ọpọ̀ ìgbà, èsì náà yíò fi hàn pé kò sí ààrùn jejeṛẹ, ẹ̀g̀b̀on bí wọn bá ẹ ẹwáńí ẹ́ṣan dídí, yíò dára láti tètè bẹ̀rẹ̀ itọjú kí ẹ́ṣeẹṣe iwòsàn lè ga sí. Iyànjú wa ni kí o lọ wá ìmọ̀ràn ilera fún èyíkẹ̀yí àkólẹ̀kàn ẹ.

Gbogbo obinrin tí ọjọ́ orí wọn jẹ́ 50 sí 69 tí wọn ti fi orúkọ sílẹ̀ fún Àyèwò Ọmú ní a máa ní pẹ̀ fún àyèwò ọmú ní gbogbo odún 2. Síbẹ̀síbẹ̀, bí o bá ẹ ẹ̀kíyẹ̀sí èyíkẹ̀yí àyípadà nínú ọmú ẹ (bíi ẹ́ṣan dídí, àwọ́ tí n yípadà, àti bẹ̀ẹ̀bẹ̀ẹ̀ lọ) yára kàn sí GP tàbí ọjọgbọn oníṣẹ́ ilera.

Yẹ́ẹ̀ wò, ẹ ìmúdójúiwọn tàbí darapọ̀ mọ̀m iwé iforúkọsíle àyèwò ọmú;

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www2.hse.ie/breast-screening

Àyèwò àtí dídán ara ẹni wò ẹ pàtàkì. Mo ní jejeṛẹ ọmú ní ọmọ odún 42. Mo jẹ dálẹmoṣú pẹlú ọmọ méjì, titètè mọ àti itọjú kíákíá ló dóólà ẹmí mimí.

ÓṢÌṢẸ

ONÍRÚURÚ OHÙN

Ìlòhùnsí àti Ìwà Ipá Látàrí Ìbálòpò

ỌJỌ ORÍ ÌLÒHÙNSÍ LÁBẸ ÒFIN

Kíní ọjọ orí ìlòhùnsí lábẹ òfin?

Òfin sọ pé èniyàn gbọdọ ti pé ọmọ ọdún 17 láti lè ẹ ẹ ìlòhùnsí sí ìbálòpò. Èyí tùmọ sí pé ẹni tí ọjọ orí rẹ kò bá tii pé 17 kò dàgbà tó lábẹ òfin láti ẹ ìlòhùnsí ìbálòpò láibikítà fún pé bóyá àwọn gan n fẹẹ.

Ọjọ orí ìlòhùnsí jẹ ọkan nàa fún gbogbo èniyàn láibikítà fún irúfẹ ìbálòpò tí wọn n ní.

Fún àlàyé síwájú sí nípa òfin yí, o lè ka Òfin Ọdaràn (Àwọn Ọràn Ìbálòpò) Ẹse, 2017 lórí ìlòhùnsí àti àwọn oríṣíríṣi àwọn ọràn ìbálòpò miiran.

Ó jẹ ọràn gidí kí ẹni tó wà ní ipò ijegàba, tàbí tó ti wà ní ipò lórí ọmọ láti ní ìbálòpò pẹlú ọmọ tí ọjọ orí rẹ kò tii pé 18 (láibikítà pé 17 ni ọjọ orí ìlòhùnsí lábẹ òfin).

Àtẹ irúfẹ àwọn èniyàn tí a wò pé wọn wà ní ipò ijegàba wà nínú òfin, lára àpẹẹẹ wọn ni mọlẹbí, alábojútó, olùkọ àti àwọn akọni-mọ́ọgbá eré idárayá.

Àifúnni ní ìlòhùnsí tùmọ sí pé o kò fi ọwọ sí kí nkankan ó ẹlẹ. Èyí lè jẹ tààrà pẹlú ọrọ síso ‘**rará**’, tàbí nípa **ìṣesí**.

Bí o bá ti mu ọtí tàbí lo egbògi olóró, o lè má lè ẹ ìlòhùnsí.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www.sexualwellbeing.ie/sexual-health/sexual-consent/

Fífi àtẹ́jìṣẹ́ ìbálòpò tàbí àwòrán ìhòhò ránṣẹ́

Ó tún lòdì sí òfin láti fi àwòrán ‘atọka-ìbálòpò’ sí ẹni tí ọjọ orí rẹ kò tii pé 17, tàbí fi àwòrán ìbálòpò han ẹni tí ọjọ orí rẹ kò tii pé 18.

Kò tún bá òfin mu láti pín, tàbí tẹ́ síta, tàbí halẹ láti pín tàbí tẹ́ àwòrán ìbálòpò ẹnikẹni jáde láisí ìlòhùnsí wọn - bíótilẹ̀ wùn kí ọjọ orí wọn jẹ.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www.sexualwellbeing.ie/sexual-health/sexual-consent/online-sexual-activity-and-consent/

Ìfipábánìlò àti Ìwà Ipá Látàrí Ìbálòpò

Ìfipábánìlòpò n ʒelè nígbàtí ẹnìkàn bá fi ipá mú ẹlòmíràn ʒe ohunkóhun tó nín ʒe pẹlú fífi èyíkéyíi ẹyà ara tàbí ohun kan sí ihò ìdí tàbí ẹnu tàbí òbò.

Ìwà Ipá Látàrí Ìbálòpò jẹ ʒe ipá tó nín ʒe pẹlú, tàbí tí a ʒe nítorí ìbálòpò. Èyí pẹlú fífi ọwọ kan àwọn ibi ìkọkọ araará, fífi ipá fi ẹnu ko ẹnu, tàbí ʒe ìbálòpò àìfowọsì miiran tí kò la fífi nkan sí inú ihò araará.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www2.hse.ie/services/satu/

Bí a bá ti hu ìwà ipá tó nín ʒe pẹlú ìbálòpò tàbí fi ipá bá ọ lò pọ rí, èyí kii ʒe ẹbi rẹ. Ìwà ipá látàrí ìbálòpò àti ìfipábánìlòpò jẹ ìwà ọdaran láibikítà ẹnì tó ʒeé tàbí ibi tó ti ʒelè. Má jẹ kí ẹrù bà ọ láti lọ gba ìrànlowọ.

Bí o bá wà nínú ewu lówọlówọ tàbí o nílò ìrànlowọ ní kíákíá, pepé 112 tàbí 999.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
<https://www2.hse.ie/services/satu/where-to-get-help/>

GP rẹ

Ó lè rọ ọ lórùn láti bá GP rẹ sọrọ. Wọn lè tọka rẹ sí ìtọjú rí o nílò.

Bí ọjọ orí rẹ kò bá tì pé 14

Bí ọjọ orí rẹ kò bá tì pé 14, o lè gba ìrànlowọ;

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www2.hse.ie/services/child-forensic-services/cafmas/

Ibi Ìtọjú Rògbòdiyàn Ìfipábánìlòpò

Bí a bá ti hu ìwà ipá tó nín ʒe pẹlú ìbálòpò sí ọ rí nígbàkigbà ìgbésí ayé rẹ, Ibi Ìtọjú Rògbòdiyàn Ìfipábánìlòpò lè ràn ọ lówólè.

Wọn n fún ni ní ìmọràn tó tọ àti àtìlẹyìn ní ibámu pẹlú ipò rẹ.

Ago ipè ọtẹ
1800 77 88 88 (ọjú ọpó ìrànlowọ wákàtí-24)

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www.rapecrisishelp.ie

Ìlòhùnsí àti Ìwà Ipá Látàrí Ìbálòpò

tèsíwájú

ÀWỌN IRÚFẸ ÌWÀ IPÁ LÓRÍÍ JÍJẸ AKỌ TÀBÍ ABO

Ìgékúgèé Ojú ara Obìnrin (FGM)

Female genital mutilation jẹ yíyọ àwọn apákan ojú ara obìnrin kúrò fún àwọn èrédí tí kǹ ẹ fún ilera. Àṣà yí jẹ mọ àìdógba akọ àti abo, ìgbiyànjú láti ẹ àkóso ìbálòpò àti èrò àwọn obìnrin nípa ìmọ́tótó. Àwọn obìnrin ní ó máa ń sáà ẹ ẹ, tí wọn sì ríi gégé bíi orísun iyí, pèlú ìbèrù pé láìṣe èyí a kò ní tẹwógba àwọn omọ tàbí omọ'omọ wọn nínú àwujọ. Wọn sáà máa ń ẹ ẹ fún àwọn omọdébinrin láàrín ojú orí omọ-omọ sí ọdún 15. Ó máa ń ní àwọn àbájáde ojú pípẹ nígbàmíràn ó máa ń yorí sí ikú. Ẹgbẹ Irish Family Planning Association (IFPA) ń pèsè ìtọ́jú ọfẹ fún FGM.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www.ifpa.ie/get-care/free-fgm-treatment-service/

Gbígbení káàkiri fún ilò ẹrú/ìṣẹ aṣẹwó

Gbígbení káàkiri níní gbígbe èniyàn tàbí títójú àwọn tí a jí gbé tàbí papá irọ gbé pèlú iléírí ìgbé ayé tó dára síi, tàbí tí wọn ń lérò pé àwọn kò ní àṣàyàn miíràn.

Gbígbení fún ilò aṣẹwó ní ẹ pèlú lílo àwọn omọdé fún ìbálòpò, ìgbéyàwó tipátipá tàbí fún ẹ ẹ àwòrán ìbálòpò.

HSE ní àṣàyàn ẹgbẹ tó wà fún ìtọ́jú àwọn tí a gbé fún ilò ìbálòpò, ìṣẹ Aṣẹwó àti ilò Erú.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www.hse.ie/eng/services/list/5/sexhealth/whp/

Ìṣẹ Aṣẹwó

Àwọn obìnrin tí ń ẹ aṣẹwó ní orílẹ̀--èdè Ireland máa ń kojú àìdógba àti ìdíwọ ní rírí ààyè sí ìtọ́jú ilera tó yẹ.

Ìwádíí fí hàn pé ìṣẹ aṣẹwó ní ọpọlọpọ ipa lórí ilera àwọn obìnrin àti lórí ilera ìbálòpò àti tití ọpọlọ àti ní pàtàkì jùlọ àláfíá wọn.

Kí wọn tilẹ tó bèrẹ ìṣẹ aṣẹwó, àwọn obìnrin tí ń kojú ìgbé ayé tó kún fún ìdojúkọ, pèlú àìmoye ìṣẹlẹ ọ̀ṣì, ìyapa kúrò láàrín ẹbí, àìní ààbò gégé bíi àlejò, àìní ìbùgbé tó bójúmu, àìgbọ èdè Gẹẹ̀sì tó, àti ìṣẹlẹ jàgídíjàgàn sí wọn.

Bí wọn bá ti lẹwọ sí, àìfowọyí àwọn obinrin, ìyàsọtò ní àárín àwùjọ àti ìlákàkà láti máa tẹ̀síwájú àti láti rí owó wá dàbí ohun tí rí mú wọn jẹ alálókun sí, èyí tó sì múu lera fún wọn láti fi gbogbo ara wá ìrànłẹwọ. Ó hàn gbangba pé àwọn ìrírí wọn pẹ̀lú àwọn oníbààrà wọn rí fa ìpalára ti ara àti ti ìmọ̀lára tó sì fi wọn sí abẹ̀ ìnira, tó sì rí ní ipa tí kò dára lórí àwọn ibásepọ̀ wọn.

Ìlànà lẹ́gbẹ̀ 'Àifí Ààyè Kankan' Àgbékalẹ̀ Kẹ̀ta lórí ìwà ipá inú ilé, ti ìbálòpọ̀ àti ti ìwà ipá Látàrí ìbálòpọ̀ (DSGBV) tí a gbé kalẹ̀kalẹ̀ ní oḍún 2022 làa kalẹ̀ kedere pé sísẹ̀ aṣẹwọ̀ jẹ̀ èya ìwà ipá tó níi ẹ̀ pẹ̀lú ìbálòpọ̀ (GBV).

Gba àwọn ohun àmúlò sílẹ̀
Wo 'Confronting the Harm', HSE
Women's health service with Sexual
Exploitation àti lṣẹ́ 'Ìwádíí'
[https://serp.ie/wp-content/
uploads/2023/02/Confronting-the-Harm-
FINAL.pdf](https://serp.ie/wp-content/uploads/2023/02/Confronting-the-Harm-FINAL.pdf)

Àwòrán ibálòpọ̀

Àwọn ọ̀kunỌ̀kunrin ni a darí ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àwòrán ìbálòpọ̀ sí kò fi ara ọ̀ kíkí ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ìrírí ìbálòpọ̀ ojú ayé, àti ní ọ̀pọ̀ ìgbà ó máa rí ní àwọn ìwà ipá àti ìwà àìtọ̀ nínú. Ó sáà máa rí fi àwọn àkójọ̀pọ̀ èniyàn - ní pàtàkì jùlọ̀ àwọn obinrin aláwọ̀, àwọn abarapá àti àwọn LGBT+ hàn bíi ohun ìní. Ẹ̀rí wà pé wíwo àwọn àwòrán ìbálòpọ̀ rí ní ipa lórí ìha tí àwọn ọ̀dọ̀ kọ̀ àti ìgbàgbọ̀ wọn sí ìbálòpọ̀ ó sì lè fa àwọn ìrètí àibójúmu. Ẹ̀yí kan àt'akọ̀ àt'abo.

Àwọn ọ̀dọ̀kùnrin lè rò wípé à rí retí wọn láti Ẹ̀fihàn ìrísí ìjẹ̀gàba, tàbí fi ìwà ipá hàn ní àkókò ìbálòpọ̀ ní àifíyèsí ìrírí àti ìgbádùn ẹ̀nikẹ́jì wọn. Àwọn èniyàn tí à rí ẹ̀ Ẹ̀fihàn wọn gégẹ̀ bíi ohun èlò nínú àwòrán ìbálòpọ̀ sì lè bẹ̀rẹ̀ síí gba Ẹ̀fihàn àìtọ̀ yí kí wọn sì máa gba àwọn ìwà àìtọ̀ àti ìfi ìyà jẹ̀ni mọ̀ra.

Àpọ̀jù wíwo àwọn àwòrán ìbálòpọ̀ ní èyíkẹ́yíí ọ̀jọ̀ orí, sùgbọ̀n ní pàápàá jùlọ̀ gégẹ̀ bíi ọ̀dọ̀ lè yọ̀rí sí àwọn ìṣòro nípá ìbálòpọ̀ nínú ibásepọ̀ ojúkojú.

Ìṣẹ̀yún tipátipá

Èyí lè wáyé nítorí àwùjọ, ìṣuná tàbí ìlànà olomọ-kan-ṣoṣo tí àwọn to ṣe agbáterù rẹ̀ sì lè jẹ̀ mọ̀lẹ́bí, àwọn tí n dárí ilé ṣẹ̀ ìbálòpọ̀ tàbí ìjọba.

Ìwà Ipá Látàrí Iyì (HBV)

HBV jẹ́ ọ̀rọ̀ àpèjúwe ìwà ipá tí mọ̀lẹ́bí tàbí ẹnìkan nínú àwùjọ ṣe sí nì. À n ṣeé nítorí ifẹ́ láti fi ẹbí tàbí àwùjọ sí ipò tò yẹ kí ó wà lẹ́yìn tí a rí ẹnìkan tò mú ìtìjù báa. Wọn lè ti kọ́ láti lẹ́ sínú ìgbéyàwó tipátipá, ní ìbálòpọ̀ ní àì tìl gbéyàwó, tàbí hu ìwà kan tí wọn kà sí àfojùdì. Ní ọ̀pọ̀ ìgbà àwọn tí à n sáà ṣe HBV sí maa n jẹ́je àwọn obìnrin tàbí àwọn ọ̀dọ̀bìnrin, ṣùgbọ́n ó lè ṣeṣẹ́ sí ọ̀kùnrin náà. HBV maa n sáà fa ipalára tàbí kí ó sọ̀ ní di aláàbọ̀ara, tàbí kó yọ́rì sí ikú.

Ìgbéyàwó tipátipá

Ìgbéyàwó tipátipá nì kí a mu kí ènìyàn fẹ́ ẹnì tí kò wúú, tàbí lòdì sí ìlọ̀wọ̀sìi wọn àti ifẹ́ inú wọn. Èyí wọ̀pọ̀ fún àwọn omidan àti ọ̀dọ̀bìnrin ṣùgbọ́n nígbàmiràn a maa n mú àwọn ọ̀dọ̀kùnrin gbéyàwó tipátipá. Àwọn mọ̀lẹ́bí àti àwọn ènìyàn àwùjọ níi maa n ṣe kòkàárí èyí. A lè kóo pọ̀ mọ́ gbígbe ní tipátipá àtati mímú ní lẹ́ sí orílẹ̀--èdè miiṣàrà tàbí ibòmiiṣàrà.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára

www.tusla.ie/services/domestic-sexual-gender-based-violence/

www.womensaid.ie/services/helpline.html

www.hse.ie/eng/about/who/primarycare/socialinclusion/domestic-violence/guidance-and-resources-dsgbv.html

Ọ̀kan nínú Mèrin- Àtìlẹ́yìn àti àwọn ètò fún àwọn agbàlagbà tò ti kojú ìwà ipá látàrí ìbálòpọ̀ nígbà èwe, àwọn ẹbí wọn, àti àwọn tò ti kópa nínú ìwà ìbálòpọ̀ àitọ́.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára

www.oneinfour.ie

Àlàáfíà

Ìhà ìbálòpò

Ìdánimò ìbálòpò àti ìhà ìbálòpò pèlú àwọn ohun tó yà ọ sọtò. Ìhà ìbálòpò túmọ̀ sí irúfẹ̀ ibásepọ̀ tí o yàn láàyò, fún akọ sí akọ tàbí abo sí abo, fún akọ sí abo, tàbí méjèjì. Fún àwọn LGBT+ àti àwọn tí kíi ẹ̀ ẹ̀ akọ tàbí abo tààrà, wọn lè kojú ìkórira àti ipaniláyà. Irúfẹ̀ ipaniláyà yíi lè ẹ̀lẹ̀ ní ibikíbi. Bí àpẹẹrẹ, inú iyàrá ìkàwé, ibi ẹ̀şẹ̀, pápá ẹ̀şerẹ̀ tàbí ibùgibùgbé. Eléyíi lè ẹ̀ akóbá fún ilera ọ̀pọ̀lọ̀ rẹ̀. Bí o bá ń kojú ipaniláyà tàbí idúnkokò mọ̀ni, bá ẹ̀nikan sọ̀rọ̀ nípá rẹ̀. Bá ọ̀rẹ̀, ẹ̀bí, alábààşışẹ̀, agbaninímọ̀ràn tàbí GP rẹ̀ sọ̀rọ̀.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára

www2.hse.ie/mental-health/life-situations-events/bullying-harassment/bullying-harassment/

Opó ipè ìrànłọ̀wọ̀ LGBTI+

Ìrànłọ̀wọ̀ pèlú àşírí láisí idálẹ̀bi. Ó ń pèsè itẹ̀tísíłẹ̀, àtílẹ̀yìn àti àlàyẹ̀ fún àwọn LGBTI+ àti àwọn mọ̀lẹ̀bí àti ọ̀rẹ̀ wọn.

Fóònù

1800 929 539

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára

www.teni.ie

Ó jẹ̀ tí

Àtílẹ̀yìn fún àwọn LGBTQI+, àwọn ọ̀dọ̀ (23 wá sílẹ̀) àti àwọn ẹ̀bí wọn.

Spunout.ie

Àtílẹ̀yìn fún àwọn tí kíi ẹ̀ akọ tàbí abo tààrà, àwọn tí a bí pèlú àpapọ̀ àwọn èyà ara ọ̀kúnrin àti ti obinrin.

Transgender Equality Network Ireland (TENI)

Àtílẹ̀yìn fún àwọn tí idánimò wọn kíi ẹ̀ bí a ti bí wọn.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára

www.lgbt.ie

www.belongto.org

www.spunout.ie/lgbt/gender-identity/what-is-intersex

Àwọn ịşòro ìbáşepọ̀

Nígbaníràn, ìbáşepọ̀ lè jẹ̀ orísun ịşòro fún àwọn èniyàn. Ó lè dàbí ẹ̀nípè à ń kàn án nípá fún ọ̀ láti dàbí ẹ̀nití o kò jẹ̀, tàbí ẹ̀ àwọn ohun tí kò dá ọ̀ lójú Èyí lè ní ipa lóri àlàáfíà rẹ̀.

Bíbẹ̀rẹ̀ ìbáşepọ̀ tuntun lè jẹ̀ kí ó şòro fún ọ̀ láti ní ààyẹ̀ fún àwọn ẹ̀bí àti ọ̀rẹ̀ rẹ̀. Nígba tí o bá bẹ̀rẹ̀ ìbáşepọ̀ míràn, ó ẹ̀ pàtàkì láti tẹ̀síwájú láti máa jẹ̀ ìgbádùn àwọn ìbáşepọ̀ tí o ti ní tẹ̀lẹ̀to pèlú àwọn ọ̀rẹ̀ àti mọ̀lẹ̀bí rẹ̀. Títúkà ìbáşepọ̀ lè ní ipa tó lágbára lóri ilera imọ̀lára/ọ̀pọ̀lọ̀ rẹ̀. Ó lè fa oríşíríşí imọ̀lára. O lè ní imọ̀lára: ibínú, ibànújẹ̀, iyẹ̀mejì nípá ọ̀jọ̀ iwájú idánikanwà àti iyàşótò. Kàn sí ọ̀şışẹ̀ ilera rẹ̀/GP kí o sì wá àtílẹ̀yìn ìgbàninímọ̀ràn.

HSE Dublin àti Ẹgbẹ South East Social Inclusion Service

Tani wá?

HSE Dublin àti South East Social Inclusion Service n ẹ ẹ̀pèsè àwọn ohun àmúlò fún àwọn àjò tí n ẹ ẹ̀tílẹ̀yìn fún àwọn àkójọpọ̀ ẹ̀niyàn tí a yà sọtọ̀ àti àwọn tí n kojú ọ̀sì nkan-ọ̀sù.

Látí mọ̀ àwọn ohun àmúlò nkan-ọ̀sù ọ̀fẹ́ tí o lè rí gbà, àti bí o ẹ lè bèrè fún wọn, kàn sí ilé ẹ̀fẹ́ HSE Social Inclusion Service.

Ímèèlì wa:
che.socialinclusion@hse.ie

Àwọn ojúṣe ìdarapọ̀ àwùjọ̀ mìíràn Ojúṣe Ìlera àwọn Obìnrin & Ẹgbẹ̀ Ilòdì sí Ìgbénisìn

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www.hse.ie/eng/services/list/5/sexhealth/whp/

GMHS

Ojúṣe Ìlera Ìbálòpọ̀ fún àwọn Ọ̀kùnrin
tí n ní Ìbálòpọ̀ pẹ̀lú ọ̀kùnrin.

Àwọn ohun àmúlò orí ayélujára
www.hse.ie/eng/services/list/5/sexhealth/gmhs/

HSE Dublin àti Ẹgbẹ South East Social Inclusion Service

Community Healthcare East, Primary Care

Ẹgbẹ̀ Àkànṣe Ẹ̀fẹ́ Iyì Nkan-ọ̀sù:

Linda Latham

Adarí àwọn Nọ̀ọ̀sì, Alákoso àkànṣe Ẹ̀fẹ́

Eimear Costello

Adarí Ètò Àmójúútó

Elaine Pardy

Shauna Quilty

Àwọn Alámòòjúútó

Ẹgbẹ̀ Social Inclusion:

Lee Collins

Adarí Àkópọ̀ Àwùjọ̀

Dr. Niamh Marrinan

*Ọ̀gá Àgbà Ọ̀jọ̀gbọ̀n Ìmọ̀lọ̀kàn-ọ̀kàn
nípa Ìlera*

Ifechukwu Onyeka-Patrick

Atọ̀kùn

Ìtjú rárá kíni yò tì mí lójú?
Àbùkù rárá. Ìtjú fún tani?
Ìtjú pé mò ñ še ñkan-oşù,
rárá!! Ó wá pèlu jìjé
obìnrin ni.

ÌBÈWÈ ÌDÁÀBÒBÒ ILÈ ÒKÈÈÈ

ONÍRÚURÚ OHÙN

Àwọn ohun àmúlò, Ìtọkasí & Ìmọriri

CHO 5, Ní pàápàá jùlọ àwọn Egbé nọọsì
fún ẹ́ṣe àjọpín àwọn àlàyé lórí ẹ́ṣe wọn
nípa ọ̀ṣì ñkan-oşù

HSE A-Z fún àlàyé

John Hopkins Medicine 2024

Ìtọkasí àwọn àkọsílẹ̀ àti ohun àmúlò tí a lò:
Ètò Ìlera Ìbálòpọ̀ tití HSE

TUSLA DSGBV fún ilò àwọn àkọsílẹ̀ àti
ìtọkasí láti orí ojú ewé ayélujára wọn